

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.54.2024
Warszawa, 15 marca 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie nr 289 złożone do Ministra Sprawiedliwości przez Panią Posłankę Ewę Leniart oraz Pana Posła Fryderyka Sylwestra Kapinosa w sprawie *Prokuratury Krajowej*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

W dniu 12 stycznia 2024 roku Prokurator Generalny Pan prof. Adam Bodnar w czasie spotkania z Panem Dariuszem Barskim wręczył mu dokument stwierdzający, że przywrócenie go do służby czynnej w dniu 16 lutego 2022 przez poprzedniego Prokuratora Generalnego Pana Zbigniewa Ziobro, zostało dokonane z naruszeniem obowiązujących przepisów i nie wywołało skutków prawnych. Zastosowano bowiem przepis ustawy, który już nie obowiązywał.

Według obowiązującego prawa prokuratorzy mogą znajdować się w dwóch stanach służby – służbie czynnej lub w stanie spoczynku. Prokurator w służbie czynnej może być powoływany na wszelkie odpowiednie funkcje, zobowiązany jest do aktywnego świadczenia w ramach wykonywanych zadań, w zamian otrzymuje 100% uposażenia oraz katalog dodatków przewidzianych przepisami powszechnie obowiązującymi. Natomiast prokurator w stanie spoczynku nie wykonuje już żadnych zadań, nie może pełnić funkcji w jednostkach prokuratury, jednakże otrzymuje uposażenie, co do zasady nie mniejsze niż 75% uposażenia w stanie czynnym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, osoba, która pozostaje w stanie spoczynku nie ma możliwości bycia prokuratorem w Prokuraturze Krajowej, a także samym Prokuratorem Krajowym. Aby być Prokuratorem Krajowym, trzeba pozostawać w służbie czynnej.

Dokonana wewnętrznie w Ministerstwie Sprawiedliwości analiza stanu faktycznego i prawnego, a także pozyskane przez Ministerstwo Sprawiedliwości zewnętrzne opinie prawne od uznanych ekspertów i autorytetów prawniczych, tj. prof. Anny Rakowskiej (Katedra Prawa Konstytucyjnego, Uniwersytet Łódzki), prof. Sławomira Patyry (Katedra Prawa Konstytucyjnego, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) oraz prof. Grzegorza Kucy (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Jagielloński), wskazują jednoznacznie, że działania podjęte przez Pana Ministra Zbigniewa Ziobrę w dniu 16 lutego 2022 roku, poprzedzone wnioskiem z tego samego dnia Pana prokuratora Dariusza Barskiego, zostały dokonane bez należytej podstawy prawnej i nie wywołują skutków.

Koszt sporządzenia i wykonania opinii prawnej przygotowanej przez dra hab. prof. UMCS Sławomira Patyrę wyniósł 3.000 zł (słownie: trzy tysiące złotych) brutto. Taki sam koszt, w kwocie 3.000 zł (słownie: trzy tysiące złotych) wyniosło sporządzenie i wykonanie opinii prawnej przez dra hab. prof. UJ Grzegorza Kucę. Natomiast w odniesieniu do kosztu sporządzenia i wykonania opinii prawnej przygotowanej przez prof. dr hab. Annę Rakowską koszt wyniósł 2440 zł (słownie: dwa tysiące czterysta czterdzieści złotych) + VAT. Wartość umów nie przekroczyła wartości progowej wyrażonej w art. 2 ust. 1 pkt 1 (tj. równej lub wyższej niż 130 000 zł) ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm.), dlatego ta ustawa nie miała zastosowania do ich zawarcia.

Przeprowadzona analiza przepisów prawa oraz ich wykładni dokonana w oparciu o dostępne reguły interpretacyjne wskazała w sposób jednoznaczny, że przywrócenie Pana prokuratora Dariusza Barskiego do czynnej służby w dniu 16 lutego 2022 roku przez Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobro zostało dokonane z naruszeniem obowiązujących przepisów, to jest przez zastosowanie przepisów ustawy, które już nie obowiązywały (czyli ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Przepisy wprowadzające – Prawo o prokuraturze). Działanie Zbigniewa Ziobro zatem nie wywołało skutków prawnych, to jest faktycznie nie przywracało Pana Dariusza Barskiego do służby czynnej. Przywołany jako podstawa prawna przepis art. 47 § 1 i 2 PWPoP posiadał bowiem charakter incydentalny, czasowy i był zawarty w ustawie wprowadzającej nowe przepisy o prokuraturze. Przepis ten w istocie pozwalał na skorzystanie z jego dobrodziejstw jedynie w okresie dwóch miesięcy od jego wejścia w życie w 2016 roku, precyzyjnie wyłącznie w okresie od 4 marca 2016 do 4 maja 2016 roku. Dlatego też nie sposób uznać skuteczności decyzji Prokuratora Generalnego podjętej w trybie wspomnianego przepisu w dniu 16 lutego 2022 roku, a zatem po upływie blisko 6 lat od zakończenia jego obowiązywania.

Prawo do powrotu do służby czynnej zostało ukształtowane na mocy przepisu art. 47 §1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku przepisy wprowadzające - Prawo o prokuraturze (Dz.U. poz. 178 ze zm.). Z uwagi na brak jakiegokolwiek uzasadnienia w projekcie ustawy odnoszącego się do treści tego przepisu, jak również dyskusji podczas posiedzeń komisji w okresie prowadzenia prac legislacyjnych nie pozwala na ustalenie intencji ustawodawcy, poza ogólnymi domysłami, iż przepis ten był ukierunkowany na możliwość powrotu do służby prokuratorów, którzy przeszli w stan spoczynku na skutek własnej decyzji w 2010 roku w oparciu o przepis art. 19 ustawa z dnia 9 października 2009 r. o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 178, poz. 1375).

Wraz z wejściem w życie powyższej ustawy pojawiła się możliwość zastosowania tej normy także do innych osób, które znajdowały się w dniu 4 marca 2016 roku w stanie spoczynku z przyczyn innych niż zdrowotne. Ustawodawca wprowadzając czasowy przepis wprowadził jednak określone warunki, które w okresie obowiązywania dawały podstawę do powrotu ze stanu spoczynku (do służby czynnej):

- 1) pozostawanie w dniu 4 marca 2016 roku w stanie spoczynku,
- 2) stan spoczynku nie mógł być spowodowany przyczynami zdrowotnymi,
- 3) prokurator złożył wniosek o powrót do służby na poprzednio zajmowane stanowisko,
- 4) wniosek zyskał akceptację Prokuratora Generalnego.

Art. 47 §1 Przepisów wprowadzających Prawo o prokuraturze daje możliwość powrotu (poprzez użycie czasownika „wrócić”), który to powrót był dotychczas możliwy jedynie w tych przypadkach, które nie były związane z wiekiem. Wyłączył zatem tych prokuratorów, którzy odeszli z przyczyn zdrowotnych. Zgodnie z art. 70 §1 Prawa o ustroju sądów powszechnych sędziego (prokuratora) przenosi się w stan spoczynku z powodu choroby lub utraty sił. Przyjmując nawet, że są to względy zdrowotne o których mowa w art. 47 §1 Przepisów wprowadzających Prawo o prokuraturze, to kwestia użycia określenia „odejście” jest w tej mierze w aspekcie legislacyjnym niedostosowane do obowiązujących regulacji. Odejście odnosi się do przejścia w stan spoczynku z uwagi na wiek (art. 69 §1 i 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych), aniżeli przeniesieniem, zaś kwestie zdrowotne mają wymiar związany również z wiekiem. Zresztą to również stoi u podstaw formułowania ograniczeń wiekowych do sprawowania funkcji, a także konieczności pozyskania zaświadczenia o stanie zdrowia w sytuacji ubiegania się o wrazenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska po ukończeniu 65 lat.

Na słuszność takiego stanowiska wskazuje również orzeczenie Sądu Okręgowego w Szczecinie (sygn. akt: III K 348/22), w którym sąd uznał, iż prokurator Bogusława Zapaśnik w czasie wnoszenia aktu oskarżenia nie była prokuratorem w stanie czynnym, a tym samym nie mogła wykonywać czynności prokuratora. Nadto, akt (pismo) przywracający Panią prokurator Bogusławę Zapaśnik do służby został wydany i podpisany przez Prokuratora Krajowego, który nie był w tym zakresie upoważniony do działania w imieniu Prokuratora Generalnego.

Aktualność zachowują przy tym ustalenia dotyczące czasowego obowiązywania art. 47 Przepisów wprowadzających Prawo o prokuraturze. Ustawa ta wprowadziła szczególnie tryb powrotu grupy prokuratorów pozostających w stanie spoczynku innych niż zdrowotne.

Norma kompetencyjna do przywrócenia prokuratora pozostającego dotychczas w stanie spoczynku podlega ograniczeniu na płaszczyźnie materialnoprawnej i czasowej. Przekroczenie zakresu temporalnego obowiązywania ustawy wprowadzającej, a więc po 4 maja 2016 r., podlega ocenie co do pozytywnych i negatywnych warunków kwalifikacji walidacyjnej składników porządku prawnego (S. Wronkowska [w:] S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Zarys teorii prawa, Poznań 1997, s. 141 i nast.), pozwalających zrelacjonowanie takich przepisów do założeń konstytucyjnych i aksjologii systemu prawnego.

Decyzje Prokuratora Generalnego w zakresie przywrócenia prokuratora do służby w trybie art. 47 podejmowane w okresie od 4 marca 2016 r. do 4 maja 2016 r. w kontekście obowiązywania i stosowania były skuteczne. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające Prawo o prokuraturze, przepisy w sposób zgodny z zasadami prawidłowej legislacji zakreślały termin na wprowadzenie zmian kadrowych i dostosowanie przepisów do wymogów nowego prawa. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 28 lutego 2008 r. (K 43/07) potwierdził, że „najważniejszym celem ustawy wprowadzającej, poza „odciążeniem” ustawy głównej, by była ona bardziej przejrzysta, jest uchylene niektórych dotychczasowych przepisów, uregulowanie spraw będących w toku, przekazanie

kompetencji, utworzenie instytucji czy uporządkowanie pewnych kwestii zaniedbanych wcześniej przez ustawodawcę, aby stworzyć podstawy do wejścia w życie przepisów ustawy wprowadzanej”.

Wszelkie decyzje władcze jakie zostały podjęte przez Pana prokuratora Dariusza Barskiego od dnia 18 marca 2022 roku do dnia 11 stycznia 2024 roku pozostają w mocy w tym zakresie, w jakim prokurator Dariusz Barski działał na podstawie upoważnienia i w imieniu Prokuratura Generalnego. Natomiast w przypadku samodzielnych rozstrzygnięć podejmowanych przez Prokuratora Krajowego wszelkie kwestie w tym zakresie będą przedmiotem szczegółowej analizy i w zależności od jej wyników będą podejmowane dalsze decyzje.

Należy jednak podkreślić, iż jakiegokolwiek skutki z tym związane nie są wynikiem powyższego działania Prokuratora Generalnego, a wadliwego i bezskutecznego przywrócenia do czynnej służby Prokuratora Dariusza Barskiego przez ówczesnego Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobro. Powyższy błąd jest wyłącznym źródłem i jedyną przyczyną działania Prokuratora Generalnego, które przywróciło stan zgodny z prawem.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/